

Aanvullend steenuilonderzoek

Grebbeweg 35 in Veenendaal

In opdracht van dhr. [REDACTED]

Colofon

Aanvullend steenuilonderzoek Grebbeweg 35 in Veenendaal

Opdrachtgever	[REDACTED]
Contactpersoon	[REDACTED]
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel
Rapportnummer	1870
Auteur	[REDACTED]
Controle	[REDACTED]
Publicatiedatum:	14 mei 2018
Foto voorblad	Plangebied (foto: [REDACTED])

Copyright

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Aansprakelijkheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Netwerk Groene Bureaus

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Samenvatting.....	3
1 Inleiding en doel.....	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Doel	4
2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
2.1 Gegevens plangebied	5
2.2 Beschrijving van het plangebied	5
2.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied	5
2.4 Geplande werkzaamheden	5
3 Het ecologisch onderzoek.....	8
3.1 Onderzoeksmethode	8
3.2 Resultaten	9
4 Wet natuurbescherming.....	12
4.1 Toetsing aan Wet natuurbescherming	12
4.2 Steenuil	12
6 Conclusie.....	15
Bijlage 1 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	17

Samenvatting

Uit het gericht onderzoek naar de steenuil blijkt dat de geplande herinrichting van het plangebied geen significant negatief effect heeft op de steenuil. Er is geen sprake van aantasting van vaste verblijfplaatsen en/of verlies van leefgebied van de soort. Het nemen van soortgerichte maatregelen en het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Dit zijn uitkomsten van het onderzoek dat is gehouden naar aanleiding van plannen om enkele agrarische opstallen aan de Grebbeweg 35 in Veenendaal te slopen en op de vrijgekomen grond een woonhuis te bouwen. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de jaarrond beschermde steenuil. Daarom is onderzoek noodzakelijk om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Staring Advies voerde het onderzoek uit in opdracht van de heer [REDACTED]. Het bureau deed literatuuronderzoek en voerde veldonderzoek op de locatie uit.

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Wet natuurbescherming een plannenmaker oplegt. Het plan is om op de locatie aan de Grebbeweg 35 in Veenendaal enkele agrarische opstallen te slopen en op de vrijgekomen grond een woonhuis te bouwen. Staring Advies heeft daarom een quickscan natuurtoets uitgevoerd en is tot de conclusie gekomen dat aanvullend onderzoek naar steenuil noodzakelijk is (SSA, rapportnummer 1809). De heer [REDACTED] is betrokken bij de plannen en heeft Staring Advies opdracht gegeven voor dit aanvullende onderzoek. Bij het opstellen van deze rapportage heeft Staring Advies dit veldonderzoek uitgevoerd om te bepalen of deze beschermde soort voorkomt in het plangebied en of er mogelijk sprake is van negatieve effecten op deze soort door de geplande ontwikkelingen.

1.2 Doel

Ruimtelijke plannen kunnen conflicterend zijn met de Wet natuurbescherming, wanneer er sprake is van negatieve effecten op beschermde soorten. Het doel van het natuuronderzoek is om te inventariseren of er door het slopen van enkele agrarische opstallen sprake is van aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied van steenuil. Voor overige beschermde soorten is tijdens de quickscan natuurtoets aangetoond dat negatieve effecten op deze soorten op voorhand uit te sluiten zijn.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Grebbeweg 35
Plaats: Veenendaal
Gemeente: Veenendaal
Provincie: Utrecht

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen in de rand van de bebouwde kom van Veenendaal, in de gelijknamig gemeente (zie figuur 1). Het plangebied grenst aan de zuidzijde aan de Grebbeweg, aan de noordzijde aan de Grift, aan de westzijde aan een agrarisch perceel en aan de oostzijde aan een erf met bebouwing. De directe omgeving van het plangebied wordt bepaald door bebouwing, agrarische percelen, watergangen en het natuurgebied De Hel/Blauwe Hel (zie figuur 2).

Het plangebied betreft de volgende leegstaande schuren:

- een oude varkensschuur;
- een oude koeienstal en een;
- kapschuur.

De open ruimte direct rondom de schuren wordt ingenomen door struikopslag, een enkele perenboom en grazige tot ruderaal vegetatie. Een groot deel van het plangebied wordt bepaald door kort gemaaid gazon met in de noordrand enkele oude fruitbomen. Een greppel met aangrenzende bomenrij bepaald de westgrens van het plangebied.

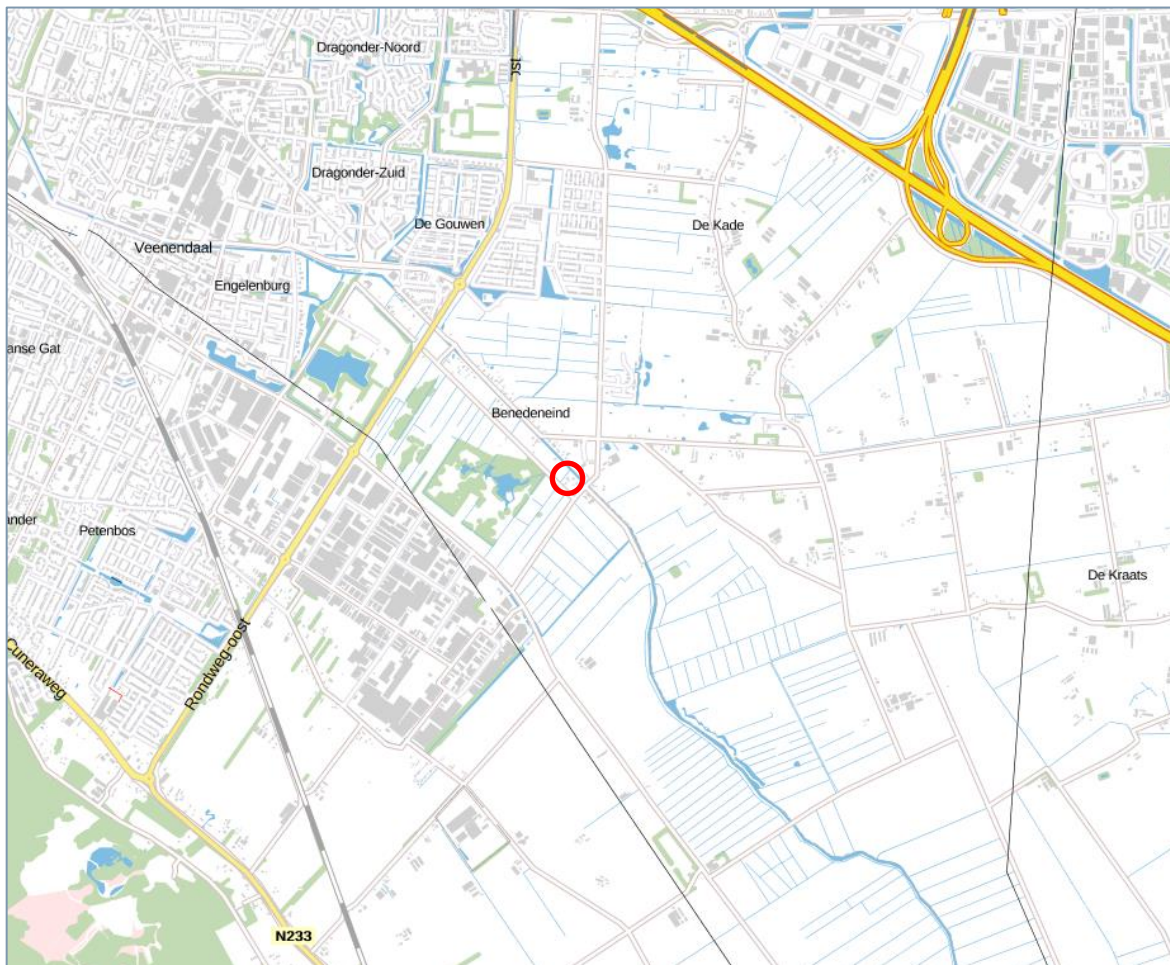
2.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Om het eventuele verstoring effect van de geplande activiteiten op de jaarrond beschermde steenuil in de directe omgeving van het plangebied (externe werking) in te kunnen schatten is een groter gebied onderzocht dan het plangebied zelf. De omvang van dit gebied is in de orde van minimaal 500 meter om de relaties met andere eventueel aanwezige territoria van de steenuil in beeld te brengen. Deze zone wordt aangeduid als 'onderzoeksgebied'. Het onderzoeksgebied, met daarin de te slopen agrarische opstallen, wordt bepaald door bebouwing, agrarische percelen, watergangen en het natuurgebied De Hel/Blauwe Hel (zie figuur 3).

2.4 Geplande werkzaamheden

Het plan is om de drie schuren op de locatie Grebbeweg 35 te slopen en op de vrijgekomen grond nieuwbouw van een woning plaats te laten vinden. Voor deze ruimtelijke

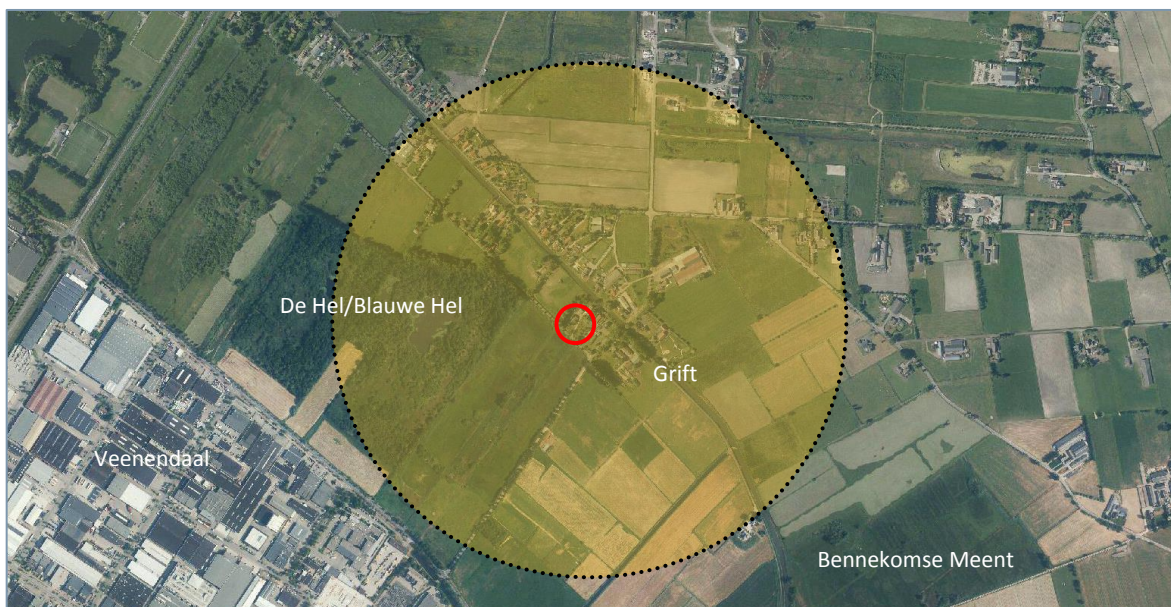
ingreep is aanvraag van een bestemmingswijziging en omgevingsvergunning in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht noodzakelijk.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood), bron: Provincie Utrecht (2018).

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied (rood), bron: Provincie Utrecht (2018).

Figuur 3. Luchtfoto van het onderzoeksgebied (oranje) met ligging plangebied (rood), bron: Provincie Utrecht (2018).

3 Het ecologisch onderzoek

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksmethode en resultaten van het veldonderzoek besproken.

Op basis van het in 2017 uitgevoerde quickscan natuurtoets (SSA, rapportnummer 1809), actuele verspreidingsgegevens (bijv. diverse soortenatlassen en NDFF) en het huidige grondgebruik kan men de volgende, onder de huidige Wet natuurbescherming, beschermde soort in het plangebied verwachten:

- Steenuil

3.1 Onderzoeksmethode

De steenuil is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze soort is erg trouw aan de broedlocatie. De te slopen agrarische opstallen zijn potentieel geschikt als broedplek voor steenuil.

3.1.1 Avond / nachtbezoeken

De steenuil kan het beste in de avonden geïnventariseerd worden. Dit onderzoek is deels uitgevoerd door de baltsroep van de steenuilen af te spelen of na te doen. Conform de richtlijnen van SOVON Vogelonderzoek Nederland en het Kennisdocument steenuil (BIJ12, versie 1.0, juli 2017) zijn hiervoor 3 avondbezoeken uitgevoerd in de periode 15 februari tot en met 15 april (zie tabel 1). Er is geïnventariseerd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Tijdens de nachtelijke bezoeken zijn op verschillende locaties in en rond het plangebied territoriale geluiden afgespeeld. In figuur 4 staan de locaties waar geluiden van de steenuil afgespeeld zijn weergegeven.

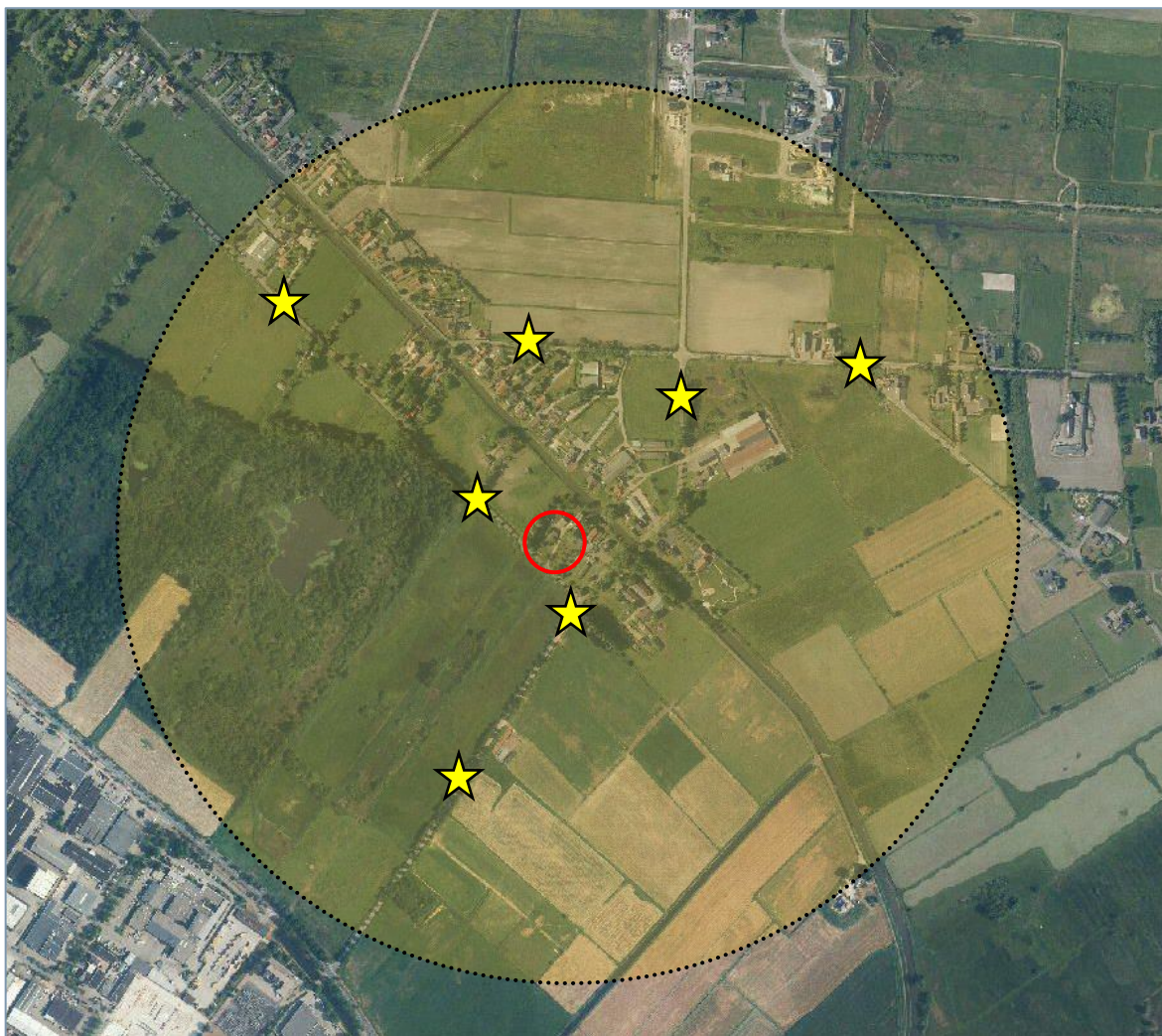
3.1.2 Dagbezoek

Daarnaast zijn overdag de potentieel geschikte nestlocaties gecontroleerd en is in en rondom de gebouwen gericht gezocht naar verse steenuilsporen als braakballen, prooiresten, uitwerpselen etc.

Dit onderzoek is uitgevoerd door een deskundige met ervaring in het inventariseren van steenuilen. Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door steenuil.

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijdstip	Begintijd	Endtijd	Weersomstandigheden
S. Wamelink	1	21-2-2018	Avond	19:30 uur	21:30 uur	Onbew olkt, droog, 0°C, wind 1 Bft
S. Wamelink	2	28-2-2018	Avond	19:10 uur	21:20 uur	Onbew olkt, droog, -4°C, wind 3 Bft
S. Wamelink	3	4-4-2018	Avond	21:00 uur	23:00 uur	Bew olkt, droog, 10°C, wind 2-3 Bft
S. Wamelink	4	3-5-2018	Ochtend	11:00 uur	12:15 uur	Onbew olkt, droog, 15°C, wind 1 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek steenuil.

Figuur 4. Afspeellocaties territoriale geluiden steenuil in onderzoeksgebied Grebbeweg 35 in Veenendaal (gele ster) , bron: Provincie Utrecht (2018).

3.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het literatuuronderzoek en het veldonderzoek.

3.2.1 Steenuil

Veldonderzoek

Tijdens de 3 avondbezoeken (21 februari, 28 februari en 4 april 2018) zijn geen roepende steenuilen binnen de grenzen van het plangebied vastgesteld (zie figuur 5). Aanwijzingen die op broeden duiden, als een bezet nest, waarneming van bezoek van een steenuil aan een waarschijnlijke nestplaats en/of de waarneming van transport van voedsel naar jongen of bedelende jongen in een nestopening zijn hier ook niet vastgesteld. Ook tijdens de op 2 mei 2018 uitgevoerde dagbezoek zijn hier en in en rondom de overige agrarische opstallen geen steenuilen, (bezette) nestplaatsen en/of (verse) sporen als braakballen en prooiresten aangetroffen die op de aanwezigheid van een territorium duiden. In de

westelijke rand van het plangebied bevindt zich in een bomenrij een speciale steenuilenkast. Deze kast is potentieel geschikt als broedlocatie voor de steenuil. Deze nestkast is in 2018 niet bezet. Op basis van deze waarnemingen kan geconcludeerd worden dat er geen vaste rust- en verblijfplaats van de steenuil in het plangebied zelf aanwezig is.

Tijdens de veldbezoeken zijn wel in de omgeving van het plangebied diverse waarnemingen verricht van roepende/territoriale steenuilen. Het is mogelijk dat een enkele, in de directe omgeving van het plangebied, aanwezige steenuil gebruik maakt van het plangebied als foerageergebied. Incidenteel gebruik van de locatie als roestplaats is ook niet uit te sluiten. De tijdens het veldbezoek voor de quickscan natuurtoets (27 oktober 2017) in de oude varkensschuur aangetroffen oude braakballen en ontlastingssporen van de steenuil duiden op een incidenteel gebruik. Tijdens de 3 avondbezoeken en het dagbezoek van 2 mei 2018 zijn geen (roestende) steenuilen in of bij de oude varkensschuur vastgesteld.

Op basis van de bevindingen van het veldonderzoek en de literatuurstudie kan men concluderen dat het plangebied incidenteel door de steenuil gebruikt kan worden. Dit gebruik beperkt zich tot foerageren en mogelijk als roestplek. Steenuilen hebben naast de daadwerkelijke nestplaats ook andere plekken op het erf of elders in het territorium die ze regelmatig gebruiken. Het mannetje gebruikt een verblijfplek in de directe omgeving van het nest als het vrouwtje aan het broeden is. Deze plek wordt niet gerekend tot de vaste rust- en verblijfplaatsen, maar zijn wel onderdelen van de functionele leefomgeving die hoort bij de nestplaats.

Aantasting van de functionele leefomgeving is niet aan de orde, aangezien de te slopen gebouwen niet de functie van roestplaats of vaste rust- of verblijfplaats vervullen en de geschikte habitat waar de steenuil in voorkomt niet in kwantiteit of kwaliteit afneemt. Door de nabije aanwezigheid van fruitbomen / hoogstamboomgaard, moestuin, tuinbeplantingen, gazons, kortgrazige percelen (schapen- en paardenweitjes), ruige grasranden, takkenrillen en bloemrijke wegbermen voorziet het territorium van de in de directe omgeving aanwezige steenuilen het hele jaar blijvend in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten of te kunnen verblijven. Daarnaast zal het plangebied landschappelijk ingepast worden door onder andere aanplant van erf- en wegbeplantingen en voorziet het plangebied in een alternatieve nestlocatie voor steenuilen (uit de directe omgeving van het plangebied). Dit versterkt de kwantiteit en kwaliteit van de functionele leefomgeving van de steenuil.

Literatuur

In de NDFF en in andere bronnen zijn recente waarnemingen van de steenuil in het in de omgeving van plangebied gevonden. De NDFF maakt in de periode 2012-2017 vrijwel jaarlijks melding van roepende steenuilen en een enkele keer van een paartje steenuil in de directe omgeving van het plangebied, en dan specifiek op het erf van Grebbeweg 33 en

Rauweveldseweg 2 waar ook tijdens het veldonderzoek de steenuil is vastgesteld. Dit duidt op de aanwezigheid van een vaste verblijfplaats nabij het plangebied.

Figuur 5. Waarnemingen van steenuil rondom het plangebied Grebbebeweg 35 in Veenendaal (rood), bron: Provincie Utrecht (2018).

	Bezoekronde	Datum	Tijdstip	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
	1	21-2-2018	Avond	19:30 uur	21:30 uur	Onbew olkt, droog, 0°C, wind 1 Bft
	2	28-2-2018	Avond	19:10 uur	21:20 uur	Onbew olkt, droog, -4°C, wind 3 Bft
	3	4-4-2018	Avond	21:00 uur	23:00 uur	Bew olkt, droog, 10°C, wind 2-3 Bft
	4	3-5-2018	Ochtend	11:00 uur	12:15 uur	Onbew olkt, droog, 15°C, wind 1 Bft

4 Wet natuurbescherming

4.1 Toetsing aan Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden).
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren.
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10).
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11).
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Van de steenuil zijn de vaste rust- en verblijfplaatsen en/of de nestlocaties jaarrond beschermd. Ook het leefgebied dat van belang is voor de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats is beschermd. Dat wil zeggen dat bijvoorbeeld functioneel leefgebied (migratieroutes of foerageergebieden) ook beschermd zijn.

De effecten op de steenuil en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden en de relevante verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (zie bijlage 5).

4.2 Steenuil

4.3.1 Gebruik van het plangebied

In het plangebied bevinden zich geen voortplantingsplaatsen en/of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil. In de omgeving van het plangebied zijn enkele roepende/territoriale steenuilen aangetroffen. Dit duidt op aanwezigheid van een (enkele) vaste rust- en verblijfplaats. De te slopen agrarische opstallen zullen incidenteel als roestplaats gebruikt worden en de begroeiing rondom als foerageergebied.

De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats en van een vaste rust- of verblijfplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een voortplantingsplaats (nest) kan alleen dan succesvol functioneren als zodanig, als er voldoende habitat van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen voortplanten. Het hele proces van eieren leggen tot en met het opgroeien van de jongen moet er plaats kunnen vinden.

De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats en een vaste rust- en verblijfplaats moet het volgende leveren:

- Er moet continu voedsel te vinden zijn. Bij de plekken waar voedsel gezocht wordt moet in de directe omgeving (binnen 5 à 10 meter; bij aanwezigheid van predatoren dichterbij) dekking aanwezig zijn. De dekking bestaat uit stekelige struiken, begroeide gevels of schuttingen, groenblijvende begroeiingen zoals klimop.
- Voldoende inheems groen en enkele grote bomen als leverancier van eiwitrijk voedsel (kleine zachte insecten, larven, rupsen) voor de jongen. Deze elementen moeten binnen 50 meter van de nestplaats te vinden zijn.
- Altijd groenblijvende planten in hagen, gevelbegroeiing of plekken onder daken te gebruiken als collectieve slaapplek (en tevens voor dekking) voor mannetjes, ongepaarde vrouwtjes en juvenielen.
- Niet teveel grote bomen.
- Droge, zandige plekken voor het nemen van een zandbad.
- Water om te drinken en water om in te baden. Er moet binnen 1 à 2 meter dekking aanwezig zijn om op te drogen.
- Plekken waar kleine steentjes of grit gevonden kan worden.

Dit alles moet bij voorkeur zo dicht mogelijk bij elkaar liggen, maar altijd binnen een straal van 100 à 200 meter rond de plek waar gebroed wordt. Deze elementen moeten op meerdere plekken aanwezig zijn binnen die straal (bron: Kennisdocument steenuil, BIJ12, versie 1.0, juli 2017).

Belang van het plangebied voor de steenuil

Aantasting van de functionele leefomgeving van de steenuil is niet aan de orde, aangezien de te slopen agrarische opstallen niet de functie van voortplantingsplaats of vaste rust- of verblijfplaats vervullen en de geschikte habitat waar de steenuil in voorkomt niet in kwantiteit of kwaliteit voor de steenuil afneemt. Sloop zal niet leiden tot verlies van essentiële onderdelen van het territorium van de in omgeving aanwezige steenuilen.

Het aanvragen van een ontheffing en/of het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen is niet noodzakelijk.

Zorgplicht

Het aanvragen van een ontheffing en het opstellen van een mitigatie- en compensatieplan is dus niet noodzakelijk voor de steenuil. Wel dient men rekening te houden met de zorgplicht¹. De wijze waarop de werkzaamheden, betreffende het slopen van de agrarische opstallen en de (nieuw)bouwwerkzaamheden, worden uitgevoerd, zal overeenkomstig

¹ Op alle in het wild voorkomende planten- en diersoorten, ongeacht of deze beschermd of vrijgesteld zijn of als een ontheffing is verkregen, is de zorgplicht van toepassing. De zorgplicht gebiedt een ieder om voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren. Handelingen met nadelige gevolgen moeten zoveel mogelijk achterwege gelaten worden of er moeten maatregelen worden getroffen om nadelige gevolgen te voorkomen of beperken.

moeten zijn met de ecologie van de soort. Hierdoor wordt eventuele verstoring van de nabijgelegen verblijfplaatsen/nestlocaties van de steenuil zoveel mogelijk voorkomen. De volgende maatregelen dienen uitgevoerd te worden:

- **Buiten broedseizoen van de steenuil en overige te verwachten broedvogelsoorten werken:**
 - de periode van de sloop wordt afgestemd op de ecologie van de steenuil en overige te verwachten broedvogelsoorten als holenduif, kauw, spreeuw, witte kwikstaart en zwarte roodstaart. Er kan geen gunstige periode worden aangegeven om de activiteiten uit te voeren. Bij activiteiten die effect hebben op het leefgebied van de steenuil én overige vogelsoorten moeten de activiteiten plaatsvinden in de periode augustus tot en met januari, dat wil zeggen buiten het meest kwetsbare deel, namelijk de periode van de voortplanting.
- **Maatregelen om verstoring vaste rust- en verblijfplaats te voorkomen:**
 - de werkzaamheden worden uitgevoerd in de voor de steenuil minst kwetsbare periode. Dit betekent in principe in de periode augustus tot en met januari.
 - De werkzaamheden vinden overdag plaats.
 - Belichting van de bouw- en slooplocatie met kunstlicht (bouwlampen) wordt voorkomen / niet toegepast.
- **Kwaliteitsverbetering leefgebied:**
 - Om tijdens de herinrichting het plangebied geschikt te houden en na de herinrichting weer geschikt te maken voor de steenuil zullen de onderstaande elementen (grotendeels) behouden blijven:
 - Behoud van de fruitbomen/hoogstamboomgaarden tussen de sloop- en bouwlocatie en de Grift.
 - Behoud van de houtsingel, met steenuilenkast, langs de westrand van het plangebied.
 - Gebruik van zoveel mogelijk inheems plantmateriaal (bomen en struiken die noten of vruchten dragen) bij inrichting van het plangebied.
 - Eventueel kan men langs de randen van het plangebied ook een kruidenzoom en/of takkenril creëren.

6 Conclusie

Aan de hand van de verkregen resultaten en datgene wat gesteld wordt in de Wet natuurbescherming kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

Door de geplande ruimtelijke ontwikkelingen verdwijnen er geen nestlocaties, vaste rust- en verblijfplaatsen of essentiële leefgebieden van de steenuil. Er hoeven geen mitigerende en/of compenserende getroffen te worden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

Bijlagen

1 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Bijlage 1 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden);
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren;
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10);
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11);
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Toetsing van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden blijft hetzelfde als nu.

Beschermde natuurmonumenten

Beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen. De meeste natuurmonumenten vallen binnen het NNN areaal en zijn via dat beschermingsregime alsnog beschermd. Daarnaast kunnen gemeenten de natuurmonumenten via een bestemmingsplan als beschermde natuur aanwijzen.

Provincies dienen gebieden aan te wijzen voor het NNN (voormalige EHS) en (evt. op verzoek) voor overige bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

Het rijk kan een gebied, niet zijnde een Natura 2000-gebied, als bijzonder nationaal natuurgebied aanwijzen.

Soortbescherming

Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving). Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht). De lijst met beschermde soorten is niet meer opgedeeld in tabellen, zoals in de huidige Flora- en faunawet. Zie bijlage 3 voor de nieuwe lijst met beschermde plant- en diersoorten.

Totaal aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen. Groot aantal bedreigde (Rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)
2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)
3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (regime 1 en 2), maar 'soepeler' regime voor aanvullend beschermde soorten (regime 3).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op 'opzettelijk' handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Alle in de Wet genoemde soorten zijn strikt beschermd. Voor de verbodsbepalingen is een ontheffing noodzakelijk. Dit geldt ook voor zeer algemene soorten waarvoor in het verleden automatisch de vrijstellingsregeling van kracht was bij ruimtelijke ontwikkelingen. Echter kunnen de provincies voor een aantal algemene soorten een vrijstellingslijst opstellen (op basis van Artikel 3.11). Dit betekent dat de beschermde soorten per provincie verschillen (zie bijlage 3).

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen zijn de volgende verbodsbepalingen voor soorten het meest relevant.

Intrinsieke waarde natuur

Artikel 1.10

Deze wet is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Algemene Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 en ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

- 1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- 2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of

h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Artikel 3.11

1. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat de bij die regeling aan te wijzen verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b of c niet van toepassing zijn ten aanzien van bij die regeling aan te wijzen soorten, op bij die regeling aan te wijzen categorieën van handelingen die na een voorafgaande melding aan gedeputeerde staten worden uitgevoerd om een reden, genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, of in artikel 3.10, tweede lid.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen waaraan een melding als bedoeld in het eerste lid moet voldoen.

Gedragcodes

De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:

a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;

c. een bestendig gebruik, of

d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2. Een gedragscode als bedoeld in het eerste lid wordt goedgekeurd, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. in de gedragscode worden handelingen beschreven die nodig zijn voor:

- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op vogels, één van de in artikel 3.3, vierde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, of van planten als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, of in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, genoemde redenen;

b. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;

c. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen

Van zorgvuldig handelen als bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en

b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:

- dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
- nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
- eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of

c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, onworteld of vernield.

4. Alvorens een gedragscode als bedoeld in het eerste lid, of een wijziging daarvan, goed te keuren of in te trekken, overlegt Onze Minister met gedeputeerde staten over zijn voornemen daartoe.

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl
